

saa stort Rydningsarbejde og drager nye Kræfter til at arbejde i hans Spor eller ad andre Baner, saa det kun er at ønske, at han vil fortsætte sine Studier, der fremtræder saa storstiledede i deres Plan, saa stemningsrige i deres Form.

Henrik Ussing.

BIBLIOGRAFISK LITTERATUR.

B. Erichsen og Alfr. Krarup: Dansk historisk Bibliografi. Systematisk Fortegnelse over Bidrag til Danmarks Historie til Udgangen af 1912. (I Tilslutning til Bibliotheca Danica.) 3. Bd.: Personalthistorie. Kbh. 1917. (I Kommission hos G. E. C. Gad.)

Svend Dahl og Th. Døssing: Dansk Tidsskrift-Index. Systematisk Fortegnelse over Indholdet af 165 (180) danske Tidsskrifter. 1.-2. Aarg. 1915—1916. Kbh. 1916—17. (J. L. Lybeckers Forlag.)

Skønt den danske historiske Litteratur ikke hører til de uoverskueligste, trænger man dog ofte til Vejledning for at finde sig til Rette deri. Den ældre Litteratur er undertiden vanskelig tilgængelig, og den nyere, især den lokalhistoriske Litteratur, antager et stedse voksende Omfang. Ønsker f. Eks. en Historieforsker at forvise sig om, at et Fund han mener at have gjort, ikke er kendt og omtalt før, eller en Historieskriver, der bygger paa de allerede indvundne Resultater, at gøre sig bekendt med de tidligere Fremstillinger, eller blot en historisk interesseret at læse om et bestemt Emne, staar de ofte raadvillede over for Problemet, hvorledes de skal orientere sig i den foreliggende trykte Litteratur. Her er det, den historiske Bibliografi træder hjælpende til.

Det bibliografiske Hovedværk, Bibliotheca Danica, gaar imidlertid kun til 1830; for at bøde paa Savnet af et tilsvarende Værk for den senere Tids Vedkommende har Bibliotekarerne B. Erichsen og Alfr. Krarup nu udarbejdet en Fortsættelse af de Afsnit i Bibliotheca Danica, der omfatter Danmarks Historie. Men medens Bibliotheca Danica kun anfører Titler paa selvstændige Bøger og Pièces, medtages i Erichsen og Krarups Bibliografi ogsaa Afhandlinger i Tidsskrifter og Samlingsværker, hvorimod Avisartikler paa Grund af Materialets Uoverkommelighed har maattet udelades; ligeledes er Bidrag fra Skolebøger og lignende ganske populære Værker ikke medtaget.

Til Danmark henregnes foruden det nuværende Rige de skaanske Provinser, Hertugdømmerne og Norge i den Udstrækning, som deres Forbindelse med det danske Rige kræver. Begrebet Historie tages i videste Forstand; de to første Bind, der

endnu ikke foreligger, vil komme til at indeholde Tidshistorie, Indre Forhold (o: det sociale, økonomiske og aandelige Livs Historie) og Topografi. Det tredje Bind, hvormed Offentliggørelsen af Arbejdet begynder, indeholder den personalhistoriske Litteratur. De første 200 Numre heraf omfatter de almindelige Afsnit, Tidsskrifter og Samlinger; derpaa følger i alfabetisk Orden Litteraturen om de enkelte Slægter og Personer (over 15,000 Numre). Det er som sagt ikke blot selvstændige Bøger, der anføres, men der er ogsaa Henvisninger til Tidsskriftafhandlinger, Biografier i Samlingsværker og andre personalhistoriske Bidrag, som findes spredt rundt omkring i den øvrige Litteratur. Hele dette Henvisningsmateriale er ikke det mindst værdifulde i Bogen, men her er ogsaa Værkets Akilleshæl. Enhver Benytter maa stadig gøre sig det klart, at paa dette Punkt er *Fuldstændighed* ikke opnaaet; dette er nok forstaaeligt, men mindre forstaaelig er den *Inkonsekvens*, der ogsaa synes at herske, naar f. Eks. E. F. Kochs Afhandling om Jesper Brochmand (Kirkehist. Saml.) er medtaget, men samme Forfatters ganske tilsvarende Afhandling om H. P. Resen (Teol. Tidsskr. 1874) er forbigaaet, eller naar H. Triers Indledning om Paludan-Müller i Udgaven af Tre Digte er medtaget, men Carl S. Petersens langt betydningsfuldere Indledning om samme Digter (Poet. Skr. 1909) er forbigaaet. Men selv om der altsaa kan rejses Indvendinger mod det Omfang, hvori Henvisninger af denne Art er medtaget eller forbigaaet, maa man i høj Grad paaskønne den store Flid, der er nedlagt i dette Arbejde, ikke mindst paa Grund af de mange Henvisninger til Brevlitteraturen, der jo ofte for Personalhistorikeren er den bedste Førstehaands-Kilde. Forfatterne har ingen Umage sparet sig, for at Benytteren nemt kan finde sig til Rette i Bogen; til Vejledning er der ved de biograferede Personers Navne tilføjet Stilling og Dødsaar, og ved Navne, hvis Plads i Alfabetet kan være tvivlsom, er der anbragt Henvisninger, og Bogens typografiske Anordning er meget overskuelig. For enhver, der beskæftiger sig med Personalhistorie, vil dette Bind være en uundværlig Hjælp, og naar engang hele Arbejdet er afsluttet, og alle tre Bind foreligger, vil de danne et Hovedværk inden for dansk bibliografisk Litteratur.

Imidlertid gaar denne Haandbog jo kun til Aaret 1912, men helt uden Hjælpemidler for den følgende Tids Vedkommende er vi dog ikke, og det træffer sig saa heldigt, at det netop er med Hensyn til den Del af Litteraturen, der er vanskeligst at overse, Tidsskrift-Litteraturen, at vi bliver hjulpet. Det er nemlig lykkedes Bibliotekarerne Svend Dahl og Th. Døs-

sing at realisere en Tanke, der tidligere har beskæftiget flere Bibliografer, men som aldrig før naaede ud over Begyndelsesvanskelighederne. Allerede nu foreligger der som et smukt Resultat af de Herrers Arbejde to Aargange af Dansk Tidsskrift-Index, omfattende Aarene 1915 og 1916. Selvfølgelig kan ikke alle danske Tidsskrifter blive fuldstændigt registrerede i en saadan Index; ligesom i Erichsen og Krarups Bibliografi har der maattet ses helt bort fra Dagbladene, og inden for de øvrige Tidsskrifter er der foretaget et Udvalg, hvorved rent aktuelle Blade, adskillige Foreningsorganer, Afholdsblade, Børneblade, Opbyggelsesblade og rent politiske Blade er udelukket. Selvfølgelig kan man ved et saadant Udvalg ikke gøre alle tilpas, men nærværende Tidsskrifts Læsere kan glæde sig med, at Forfatterne udtrykkeligt i Forordet til første Aargang betoner, at de har medtaget alle de lokalhistoriske Aarbøger. Ialt omfatter første Aargang 165 og anden Aargang 180 Tidsskrifter. Af disse Indhold har det naturligvis været nødvendigt at foretage en Sigtning; saaledes er Foreningsberetninger, Mødereferater, Bogaanmeldelser o. l. skudt ud, hvorved man er sluppet for en hel Del ret uvæsentligt Stof, der vilde fylde ganske uforholdsmæssigt. Det Materiale, der nu er blevet tilbage efter disse Indskrænkninger, er i Indexen ordnet systematisk efter Statens Bogsamlingskomité's Decimalsystem (modificeret Dewey). De Afsnit, der selvfølgelig særligt kan paaregne Interesse hos dette Tidsskrifts Læsere, er Danmarks Topografi, specielt Gruppe 46.4: de enkelte Byer og Egne, Danmarks Historie (Gruppe 96) samt Personalhistorie (Gruppe 99); men desuden vil man rundt omkring i Indexen finde mange Afdelinger med historiske Bidrag, f. Eks. Gruppe 27.6: Danmarks Kirkehistorie, 33.3: Landbrugets økonomiske og sociale Forhold, Underafdeling af 37.3: Skolehistorie, 39: Folkeminder, Sæder og Skikke, Sagnforskning, Underafdeling af 61: Medicinalhistorie, Folkemedicin, Underafdeling af 63: Det danske Landbrugs Historie, og i talrige andre Afsnit finder man enkelte Afhandlinger af historisk Interesse. Det vil lønne sig for alle Forskere at gøre sig nøje bekendt med dette Værk, da det jo er et Faktum, at man ofte finder højst interessante og brugbare historiske Oplysninger i Tidsskrifter, hvor man mindst venter det. Selv om der kan disputeres om Enkeltheder i Systematiseringen, maa det indrømmes, at enhver med Lethed vil kunne finde sig til Rette i Systemet, især i anden Aargang, hvor der er tilføjet et Emneregister, som Forfatterne imidlertid kun betragter som rent interimistisk, da det er Hensigten hvert femte Aar at ud-

sende et omfattende Forfatter- og Emneregister til de forløbne Aargange. — Man maa yde Forfatterne den største Anerkendelse for Udarbejdelsen af denne Index, saa meget mere som de, trods det Tilskud, der er givet, ikke kan vente at faa et pekuniært Udbytte deraf, som staar i Forhold til det store Arbejde, der her er nedlagt.

De tre Værker: Bibliotheca Danica, Dansk historisk Bibliografi og Dansk Tidsskrift-Index udgør tilsammen Hovedstammen i den bibliografiske Medhjælp, Historikeren kan regne med. De to sidstnævnte Arbejder har været en velkommen Forøgelse, der ogsaa nok vil vinde Paaskønnelse. *R. Paulli.*

FORENINGSMEDDELELSER.

I Februar dette Aar udsendte Fællesforeningens Sekretær nedenstaaende Cirkulære til de historiske Amtssamfund og de lokale Museers Bestyrelser:

Dansk Historisk Fællesforening.

Som det vil erindres, blev det paa Fællesforeningens Repræsentantmøde i Nyborg d. 16. Juni 1916 efter Initiativ af Hr. Filialbestyrer P. Eliassen (Kolding) vedtaget, at Bestyrelsen som Indledning til næste Aarsmøde skulde søge at organisere et Instruktionskursus for Medlemmerne af Aarbogsredaktionerne og af Provinsmuseernes Bestyrelser, bestaaende af praktiske Øvelser i Biblioteker, Arkiver, Museer og Samlinger. Dette Instruktionskursus vilde naturligt finde Sted i København, da man paa de fleste af de anførte Omraader var afskaaret fra at kunne meddele den fornødne Undervisning andet Steds.

I Henhold hertil er et Udvalg traadt sammen, bestaaende af Rigsarkivar, Dr. Kr. Erslev, Museumsinspektør, Mag. Chr. Axel Jensen, Stednavneudvalgets Sekretær, cand. mag. Gunnar Knudsen, samt Fællesforeningens Formand, Sekretær og Kasserer. Man gik her ud fra, at et saadant Kursus burde holdes inden for Rammen af en Uge, og man mente at være i Stand til at tilbyde eventuelle Deltagere i Mødet følgende:

- 1) Et Kursus i historisk Kildekritik, ledet af en Universitetsprofessor (ca. 6 Dage à 1¹/₂ Time);